

Sygn. akt I Ns 330/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2014 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SRR Anatol Ławrynowicz

Protokolant : Monika Kosobko - Derehajło

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 27 maja 2014 roku, 26 czerwca 2014 roku, 25 listopada 2014 roku i 23 grudnia 2014 roku w Bielsku Podlaskim

sprawy z wniosku R. L.

z udziałem L. L., M. L., E. L.

o dział spadku i zniesienie współwłasności.

postanawia:

I Oddalić wniosek o dział spadku i zniesienie współwłasności.

II Ustalić poniesione w sprawie wydatki na kwotę 543,49 złotych uznając iż obciążają one Skarb Państwa.

III Zasądza z sum budżetowych Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w B.) na rzecz adw. Ł. S.738 złotych tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego w tym 138 złotych zwrotu podatku VAT

IV Zasądza od R. L. na rzecz L. L. 617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

V Stwierdzić, że zainteresowani ponoszą we własnym zakresie pozostałe koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sędzia

I Ns 330/14

UZASADNIENIE

R. L. wnosił ostatecznie o dział spadku po H. L. w zakresie ruchomości z jednoczesnym zaliczeniem na schedę spadkową L. L. nieruchomości lokalowej położonej przy ulicy (...) w S., przyznanie ich na własność L. L. ze spłatą na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników.

Uczestnik postępowania L. L. wnosił o oddalenie wniosku w całości i obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania a także o rozliczenie poniesionych przez niego kosztów pogrzebu spadkodawcy, twierdził iż na moment otwarcia spadku po H. L. nie miała ona żadnego majątku.

Uczestnik postępowania E. L. w piśmie procesowym z dnia 23 czerwca 2014 roku wyraził wolę przekazania swojej części spadku na rzecz wnioskodawcy.

Uczestnik M. L. nie brał czynnego udziału w postępowaniu.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył co następuje:

Bezsporne jest iż spadek po H. L.zmarłej dnia 6 maja 2011 roku w S., ostatnio stale zamieszkałej w S.na podstawie ustawy nabyli synowie: R. L., L. L., M. L.i E. L.po 1/4 (jednej czwartej) części każdy z nich. Stwierdzenie takiego porządku dziedziczenia znajduje wyraz w postanowieniu Sądu Rejonowego w B.z dnia 3 grudnia 2013 roku (sygn akt (...))Na datę otwarcia spadku spadkodawczyni nie miała żadnego majątku zarówno nieruchomościowego jak ruchomego, nie też nie wskazuje by dysponowała innymi prawami majątkowymi (wierzytelności, depozyty bankowe, prawa do akcji, obligacji , papierów wartościowych, ekspektatywy). Na mocy umowy z dnia 16 maja 2008 roku o ustanowieniu odrębnej własności lokalu oraz umowy sprzedaży H. L.po śmierci swego męża nabyła do majątku osobistego prawo własności lokalu nr (...)o powierzchni użytkowej 45,86 m² składającego się z trzech pokoi, kuchni, łazienki i przedpokoju położonego na pierwszym piętrze budynku wielomieszkaniowego nr (...)w S.przy ulicy (...)oraz udział wynoszący 4586/210000 części we współwłasności budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali a także udział 4586/210000 części w prawie wieczystego użytkowania działki oznaczonej numerem geodezyjnym (...)o powierzchni 559 m², na której posadowiony jest wspomniany budynek wielomieszkaniowy – za cenę 10.168,20 złotych. Nabycie lokalu nastąpiło w warunkach przewidzianym dla dotychczasowych najemców preferencji ustalonych Uchwałami Rady Miasta nr XXXIX/237/06 z dnia 25 października 2006 roku, nr XXXIX /240/06 z dnia 25 października 2006 roku i zarządzeń Burmistrza Miasta S.nr (...)z dnia 4 lutego 2008 roku i nr (...)z dnia 20 marca 2008 roku. Lokal do momentu nabycia prawa własności był objęty najmem na rzecz H. L.. Oprócz najemcy zamieszkiwała w nim w przeszłości w różnych okresach cała jej rodzina. Przez bardzo długi okres mieszkał tam wnioskodawca, miał jednak zatargi z prawem, problemy uzależnienia alkoholowego i na tym tle zdarzały się przypadki złego traktowania przez niego swojej mamy. Przedmioty urządzenia domowego należące do H. L.jakie znajdowały się w tym lokalu do momentu otwarcia spadku były znacząco zużyte (w tym także na skutek ich użytkowania przez R. L.) i przez to zostały wycofane z eksploatacji. Dnia 7 stycznia 2009 roku H. L.prawa do wspomnianego lokalu przeniosła darowizną na rzecz L. L.. O rozrządzeniu prawem zaważyły w finansowe nakłady przy nabyciu lokalu (przekazanie na ten cel przez L. L.środków pieniężnych) ale nade wszystko to iż H. L.miała w R. L.(w przeciwieństwie do pozostałych synów) oparcie, miała do niego zaufanie i mogła na nim polegać. R. L.i E. L.miewali problem z prawem, ich zachowanie było w wielu wypadkach niepoprawne i było powodem jej zmartwień. R. L.w czasie gdy zamieszkiwał z mamą mimo iż nie partycypował w kosztach utrzymania lokalu i korzystał z jej wsparcia źle ją traktował, dopuszczał się do rękoczynów -występku z art 156 § 2 kk. Wniosek taki należy wyprowadzić z akt postępowań karnych (...)i z zapisów w repertoriach spraw dotyczących wnioskodawcy i E. L..

Koszty pogrzebu spadkodawczyni z wyłączeniem budowy nagrobka pokrył L. L., zostały one zrefundowane wypłaconym mu zasiłkiem pogrzebowym.

Powyższe ustalenia znajdują potwierdzenie w dokumentach k 13 (orzeczenie o niepełnosprawności R. L.), k 29-31 (kopia umowy darowizny z dnia 7 stycznia 2009 roku), k 63-64 (oświadczenie i dokumenty dotyczące kosztów pochówku H. L.), k 73-97 (wypis z księgi wieczystej (...))prowadzonej przez Sąd Rejonowy w B.w aktach spraw (...)Sądu Rejonowego w B., k 119-120 (decyzje w przedmiocie przyznania na rzecz R. L.zasiłku stałego i zasiłku pielęgnacyjnego), k 189, k 191, k 198, k 200, k 202 (informacje z banków i ZUS), k 207 a (wypisy z repertoriów II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w B.) , w zeznaniach świadków M. S.i J. B.(k 103-104), M. C.i K. M.(k 208-209), w opinii biegłego z zakresu wyceny ruchomości M. O.(k 131- 137).

Zgodnie z przepisami art. 567 § 3 kpc w zw. z art. 684 kpc w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, a także w postępowaniu o dział spadku, sąd ustala skład i wartość majątku ulegającemu podziałowi. Zasadą jest, że skład mas majątkowych podlegających podziałowi we wskazanych wyżej postępowaniach Sąd ustala na datę ustania wspólności ustawowej i datę otwarcia spadku, zaś ich wartość na datę dokonania podziału. Zważywszy na to iż ustalenie masy spadkowej sąd dokonuje z urzędu w ślad za tym aktywność dowodowa leży nie tylko po stronie uczestników postępowania. Sąd pouczył wnioskodawcę o obowiązku wykazania składu spadku czy przedmiotu współwłasności, ustanowił na jego rzecz adwokata z urzędu ażeby umożliwić realizację jego praw procesowych. Zainteresowani nie przedstawili faktów i dowodów na istnienie na moment otwarcia spadku

po H. L. składników majątkowych wchodzących w jego skład. Zgodnie z art. 618 § 1 kpc i art. 686 kpc w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga także o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współwłaścicielami i współspadkobiercami z tytułu posiadania przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych. Na tle nie zachodziła potrzeba rozliczenia tak pożytków jak i nakładów

Opinia biegłego M. O. (k 131-137) w części dotyczącej wyceny kosztów pogrzebu spadkodawczyni weryfikuje do pewnego stopnia ich wysokość, zaś w zakresie w jakim dotyczy oszacowania ruchomości ma walor dowodu hipotetycznego. Ustalenie składu majątku spadkowego musi się dokonać w formule udowodnienia jego istnienia (art 227 kpc) nie zaś uprawdopodobnienia. Znaczy to że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów z których wywodzą skutki prawne a sąd może dopuścić dowód nie wskazany przez strony (art 232 kpc). W świetle informacji z banków k 189, k 191, k 198, k 200, k 202 należy jednoznacznie wykluczyć ażeby spadkodawczyni w dacie otwarcia spadku miała zdeponowane środki na rachunkach bankowych. W zeznaniach świadków M. S. i J. B. (k 103-104), M. C. i K. M. (k 208-209) nie odnajdujemy żadnych czytelnych wskazań istnienia składników ruchomych majątku spadkowego i środków pieniężnych w kwocie 1000 Euro. Świadkowie gdy wspominają o ruchomościach to najczęściej w formie lakonicznych spekulacji i ich istnieniu, bez jednoznacznego nawiązania do twierdzeń wnioskodawcy. Zaznaczają wszakże za każdym razem iż „, nie wiedzą co wchodzi w skład spadku po H. L. „ (k 103 zeznania M. S.), „, nie chodziłam tam i czy H. L. miała jakieś sprzęty „, „, na chwile otwarcia spadku po zmarłej nie było rzeczy wskazanych przez wnioskodawcę „ (k 104 zeznania J. B.) „, nie wiem jaki był stan posiadania w chwili otwarcia spadku: (k 208 zeznania M. C.), „, nie wiem jakim majątkiem dysponowała H. L. w chwili otwarcia spadku” (k 209 zeznania K. M.)

Biegły M. O. wskazywał w swojej opinii na rozbieżności z opisaniem majątku spadkowego przez wnioskodawcę i świadków co uniemożliwia w istocie potwierdzenia ich istnienia, stopnia zużycia. Niepodobna założyć w okolicznościach sprawy że przedmioty urządzenia domowego należące do spadkodawczyni zostały celowo ukryte, wywiezione i że były szczególnie cenne. Sugestie wnioskodawcy nie zostały potwierdzone dowodami. Jest to istotne wobec wskazania uczestnika postępowania L. L. iż należące do jego matki sprzęty domowe w przeszłości z uwagi na ich znaczące zużycie i po części dewastację (przez wnioskodawcę w okresie kiedy mieszkał w lokalu) jeszcze za życia spadkodawczyni nie przedstawiały wartości materialnej i musiały być zastąpione przedmiotami urządzenia domowego, które nabył własnym sumptem i wstawił do tego lokalu. Te twierdzenia uczestnika a także odnoszące się do zachowań wnioskodawcy względem H. L. korespondują w dowodami w postaci dokumentów k 207 a (wypisy z repertoriów II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w B.). Wynika z nich jednoznacznie iż w roku 1990 z oskarżenia prywatnego H. L. wszczęto postępowanie karne przeciwko R. L. o czyn z art 156 § 2 kk (H. L. figuruje w repertoriach jako osoba pokrzywdzona , w sprawie zawarto ugodę). Dnia 5 sierpnia 1992 roku Prokuratura Rejonowa w B. wniosła przeciwko R. L. akt oskarżenia o czyn z art 212 kk, w której to sprawie pokrzywdzonym był jego ojciec K. L. (na rzecz którego zasądzono nawiązkę). Znaczy to że R. L. w przeszłości zachowywał się niepoprawnie wobec najbliższych mu osób co nie może ująć uwadze w kontekście niniejszego postępowania. Jego wiarygodność jest bowiem pod znakiem zapytania. Przegląd materiałów akt karnych dotyczących E. L. wskazuje iż H. L. mogła mieć istotne powody do zmartwień co jak się wydaje mogło mieć wpływ na sposób rozrządzenia mieniem.

Wobec powyższego zważywszy na to że nie wykazano istnienia składników stanowiących przedmiot działu spadku czy przedmiot współwłasności, nie udowodniono gdzie owe rzeczy się znajdują i czy przedstawiają wartość majątkową nie może sąd kreować przesunięć majątkowych względem majątku który nie istnieje tj dzielić go, przyznawać prawa własności. W takim układzie wniosek podlega oddaleniu . W myśl postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1985 roku sygn akt (...) skład majątku, który ma być przedmiotem działu spadku, sąd ustala w zasadzie na podstawie wyjaśnień uczestników, jeśli jednak zachodzą w tym względzie sprzeczności, rzeczą Sądu jest ich wyjaśnienie. W każdym wypadku wymaga udowodnienia własności nieruchomości spadkowej.

Na podstawie realizacji wniosków dowodowych zainteresowanych i działań podjętych z inicjatywy sądu okazało się, że majątek spadkodawczyni w dacie otwarcia spadku nie istniał. Sąd oddalił wniosek o słuchanie świadka H. D. jako wniosek spóźniony, złożony po terminie zakreślonym do zgłaszania wniosków dowodowych, pominął też wniosek w zakresie oszacowania nieruchomości na okoliczność ustalenia wartości przedmiotu darowizny celem zaliczenia jej na

schedę spadkową po H. L. (k 169). Zarówno wnioskodawca jak i uczestnik postępowania L. L. zgodnie przyznali iż wartość owej zaliczanej na schedę spadkową darowizny wynosi 90.000 złotych (k 208) w związku z powyższym nie ma podstaw by w podanym zakresie przeprowadzać dowód z opinii biegłego albowiem nie są konieczne w tym wypadku wiadomości specjalne (art 278 kpc). Jeżeliby hipotetycznie założyć istnienie w majątku tych dóbr na które wskazuje wnioskodawca przyjmując założeniu wyceny w ślad za opinią biegłego M. O. to zgodnie z art 1039 § 1 kpc i art 1040 kpc uczestnik postępowania jako „ spadkobierca zobowiązany do zaliczenia nie byłby uwzględniany przy podziale”. Taka sytuacja nie ma miejsca albowiem nie istnieje jakikolwiek majątek do podziału.

W ocenie sądu w takim układzie nie zachodzą przesłanki do rozliczenia kosztów pogrzebu spadkodawczyni. Całokształt okoliczności dowodzi iż uczestnik postępowania uprzednio obdarowany przez spadkodawczynię, jako człowiek rzetelny działał z pobudek serca, by uszanować pamięć o swojej mamie. Jeżeli założyć w ślad za opinią biegłego M. O. (k 136) że nagrobek podwójny został wzniesiony w roku 2008 po śmierci męża spadkodawczyni a jego koszt wynosi 7000 złotych to łączny koszt nagrobka spadkodawczyni wyniósł 3500 złotych a nie 4000 złotych. Dokumenty na k 63 nie dowodzą iż koszty nagrobka pokrył L. L., zaś skala wydatków w zakresie pozostałych kosztów pogrzebu nie pokrywa się z zestawieniem tychże wydatków w opinii biegłego M. O. (k 136) Niektórych pozycji na niej nie ma jak wynagrodzenie za posługę duszpasterską , inne zaś są niższe. Zważając na kwotę wypłaconego uczestnikowi zasiłku pogrzebowego w zakresie ponad 4000 złotych sąd przyjął iż ta część wydatków pogrzebowych, które poniósł L. L. została zrefundowana wspomnianym zasiłkiem, zaś pozostałe (w szczególności koszty nagrobka wzniesionego za życia spadkodawczyni) brak jest wiarygodnych dowodów ich pokrycia przez uczestnika postępowania.

O kosztach postępowania orzeczono w myśl art. 520 § 3 kpc obciążając nimi wnioskodawcę (z uwagi na zwolnienie od kosztów sądowych będą one obciążały Skarb Państwa) . Sąd uznał iż sa podstawy do różnicowania obciążenia opłatami sądowymi, wydatkami i kosztami zastępstwa procesowego przez przyzmat wniosków, które zostały oddalone bądź uwzględniane.

Wysokość wynagrodzenia adwokackiego należnego uczestnikowi postępowania i kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt III i IV) ustalono w oparciu o § 9 ust 3 i § 6 ust 3 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zakładając wartość majątku spadkowego jaka ostatecznie wskazał wnioskodawca i wielkość udziałów w tymże majątku.

Sędzia.